

ІНСТРУМЕНТИ ІНВЕСТУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Україна ставить перед собою амбітну, втім цілком реалістичну мету: до 2032 року здійснити стрибок від перехідної (транзитної) економіки до економіки, що розвивається. Україна представила потужний та всеохоплюючий план відновлення країни на конференції в Луганно. Реалізація цієї стратегії розрахована на 10 років і вона отримала схвальні оцінки та підтримку від міжнародних партнерів.

Для залучення в українську економіку іноземних інвесторів вже створено унікальну електронну платформу Advantage Ukraine, на якій зібрано понад 500 інвестпроектів та можливостей у 10-ти галузях економіки. Кожен потенційний інвестор, зареєструвавшись на платформі, отримає вичерпну інформацію про можливості інвестування, конкретні проекти та вигоди, які матиме від вкладання в економіку України [1].

Україна визначила п'ять пріоритетів на етапі раннього відновлення: енергетична інфраструктура, гуманітарне розмінування, відновлення житла, критична та соціальна інфраструктура, підтримка малого та середнього бізнесу. Зі свого боку представники німецького бізнесу висловили зацікавленість у інвестуванні в сферу сільського господарства, хімічної промисловості, металургії, енергетики, інфраструктури.

Зазначимо, що за оцінкою Світового банку, потреби України на відновлення складають 411 млрд доларів США. Цьогоріч Україні необхідно 14 млрд доларів для покриття найбільш критичних потреб: відбудову житла, соціальної інфраструктури, шкіл, лікарень, дитячих будинків, відновлення бізнесу та створення умов для його роботи. Україна зацікавлена у якнайшвидшому залученні іноземних інвесторів у відбудову країни та розвиток ключових галузей [2].

Команда інвестиційної платформи Advantage Ukraine, що функціонує у партнерстві з Міністерством економіки України, підготувала та скерувала перші інвестиційні проекти на розгляд Американської корпорації з фінансування міжнародного розвитку (DFC) щодо фінансування та страхування воєнних ризиків [3].

Наразі перші п'ять проектів прийнято до розгляду DFC. Зокрема, це проекти українських інвесторів у секторах будівництва, виробництва, e-commerce та житлової нерухомості – загальною сумою \$430 млн. Кожен з них буде оцінюватися окремо. Також проект кредитування іноземного інвестора з виробництва будівельних матеріалів на декілька мільйонів. Окремо в обробці є кілька проектів на ранній стадії опрацювання, які Advantage Ukraine сподівається незабаром передати DFC, зокрема це проекти в секторах логістики, глибокої агропереробки, енергетики, тваринництва та виробництва будівельних матеріалів.

Нещодавно Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку (DFC) оголосила про готовність мобілізувати понад 1 млрд дол. приватного капіталу для підтримки економіки України. Мінекономіки та DFC взаємодіють щодо підготовки та формування списку інвестиційних проектів за допомогою Advantage Ukraine. Проектна команда ініціативи працює за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» та здійснює попередній відбір проектів, співпрацюючи із заявниками.

У відповідь на повномасштабну війну росії в Україні USAID надало 13 млрд дол. мільярдів прямої бюджетної підтримки, допомагаючи Уряду України; 1,4 млрд дол. гуманітарної допомоги для порятунку життів і забезпечення нагальних потреб українського народу; і понад 800 млн дол. на ініціативи, спрямовані на розвиток.

Згідно чинного законодавства до пріоритетних інструментів залучення інвестицій визначено: Комплексний підхід до підтримки інвесторів: Закон про «няні»; Нормативно-правова база у сфері державної підтримки для інвестиційних проектів із значними інвестиціями; Індустріальні парки в Україні [4].

Станом на 01.01.2023 до Реєстру індустріальних (промислових) парків включено 60 індустріальних парків (далі – ІП). За наявною в Мінекономіки інформацією протягом 2022 року було створено 14 індустріальних парків, а саме: «Енергія Буковини» (Чернівецька обл.); «Л-ТАУН ПАРК» (Київська обл.); «БОДНАРІВ» (Івано-Франківська обл.); «Innovation Industry Park» (Київська обл.); «КИТ» (Київська обл.); «Менський» (Чернігівська обл.); «Великомостівський» (Львівська обл.); «Ужгород» (Закарпатська обл.); «Західноукраїнський промисловий ХАБ» (Тернопільська обл.); «Еко-смайт індустріальний парк «ГАЛІТ» (Львівська обл.); «Долина Стрий» (Львівська обл.); «Недобоївці» (Чернівецька обл.); «Вініндастрі» (Вінницька обл.); «Вестерн Індастріал» (Закарпатська обл.). Слід зауважити, що не встановлено критерії створення регіональних ІП. В значній частині України, включаючи південь, північ, зокрема і Хмельниччину не створені ІП, що негативно впливатиме на їх економіку.

Згідно з інформацією, що базується на основі звітності про функціонування ІП, наданої їх керуючими компаніями та/або ініціаторами створення, повідомлень ініціаторів створення та керуючих компаній, керуючі компанії визначено у 39 ІП, у 17 ІП є резиденти (всього 38 резидентів, з них лише 2 відповідають статусу учасника ІП). Відповідно до Закону керуючі компанії та/або ініціатори створення ІП зобов'язані що півроку подавати уповноваженому державному органу звіти про функціонування ІП. Такі звіти подаються за формою та у порядку, визначеними наказом Мінекономіки [5].

Господарська діяльність фактично проваджується лише одним учасником в індустріальному парку Вінницький кластер холодильного машинобудування. У 2022 році в індустріальних парках згідно з поданими звітами про функціонування ІП створено 116 нових робочих місць (6 робочих місць – керуючими компаніями, 78 – учасниками індустріальних парків, 32 – іншими суб'єктами індустріальних парків). Усього в індустріальних парках створено 935 робочих місць. Також, згідно з поданою звітністю у 2022 році випущено продукції вартістю 271,169 млн гривень та експортовано продукції вартістю 234,367 млн гривень (випуск та експорт продукції здійснювався лише одним учасником одного індустріального парку).

За наданою керуючими компаніями та/або ініціаторами створення індустріальних парків звітністю щодо функціонування індустріальних парків у 2022 році на облаштування території індустріальних парків залучено 262,8 млн гривень (у тому числі кошти місцевих бюджетів – 9 млн грн, кошти з інших джерел – 253,8 млн грн). Загалом з початку створення ІП заходи з їх облаштування профінансовані на суму 1 644,41 млн грн (переважно це кошти ініціаторів створення приватних та керуючих компаній індустріальних парків – 1432,223 млн грн, решта (212,186 млн грн) – місцевих та держбюджетів).

Видатки з державного бюджету на облаштування індустріальних парків у 2022 році не здійснювалися. За наявною в Мінекономіки інформацією у 2022 році учасниками та іншими суб'єктами ІП залучено інвестицій на суму майже 7,5 млн грн. Загалом з початку набуття суб'єктами господарювання відповідних статусів залучено інвестицій на суму понад 460,5 млн грн.

Враховуючи загальний стан підготовки індустріальних парків, включених до Реєстру, можна констатувати, що у переважній їх більшості відсутня належна зовнішня інфраструктура та облаштування території. Таким чином, при відсутності фізичних можливостей для розміщення учасників та інших суб'єктів ІП не можливо забезпечити отримання швидкого й масштабного результату від їх функціонування.

Слід відмітити що вже почали запускатися перші міжнародні програми, які можуть використовувати іноземні інвестори в разі, якщо вони приймуть рішення інвестувати в Україну, зокрема, в Німеччині, Польщі, тощо. Необхідною передумовою для залучення таких

інвестицій, особливо в період дії воєнного стану та в умовах активних військових дій є їх страхування [6].

Шляхи активізації інвестиційної активності у частині підвищення спроможності державних інститутів та посилення верховенства права; розширення внутрішнього ринку; удосконалення роботи банківської системи [7] та фондового ринку; формування можливостей для розвитку (відновлення) власного виробництва повного циклу критично важливої продукції та відновлення потенціалу високотехнологічних видів економічної діяльності; створення умов для функціонування конкурентоспроможного бізнесу і стартапів та акселерації соціального підприємництва; віртуалізація та цифровізація розвитку інноваційної економіки та ІТ сфери; підвищення національної безпеки через функціонування обороноспроможного комплексу та інтеграцію України у ЄС і вступ до НАТО.

Перелік використаних джерел інформації:

1. Інвестиції в Україну та відновлення економіки. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=62bfd716-8665-4a4c-9e2d-6325ba53b3c8&title=InvestitsiiVUkrainuTaVidnovlenniaEkonomiki>
2. Україна зацікавлена у якнайшвидшому залученні іноземних інвесторів у відбудову країни та розвиток ключових галузей. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=654ea611-6139-4d8e-8b4a-db44fe16397d&title=UkrainaZatsikavlena>
3. Advantage Ukraine: перші п'ять інвестпроектів взято до розгляду DFC. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=9ecb5006-f5f6-44ef-b587-0a94fdaabad3&title=AdvantageUkraine>
4. Інструменти залучення інвестицій <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=4311d0b3-d0a2-49aa-a278-ece61ff91b36&tag=InstrumentiZaluchenniaInvestitsii>
5. Про затвердження форми та Порядку подання звіту про функціонування індустріального (промислового) парку та його оприлюднення. Наказ Мінекономіки від 26.07.2022 №2285
6. Бізнес закликає якнайшвидше запровадити в Україні інструмент страхування інвестицій для вітчизняних компаній. URL: <https://news.dtki.ua/society/economics/82411-biznes-zaklikaje-zaprovaditi-v-ukrayini-straxuvannia-investicii>
7. Щодо стану інвестиційних процесів в економіці України та шляхів їх активізації. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/503439_shchodo_stanu_investitsiynih_protseviv.html.